

Előfizetési ár:
 Egész évre ——— 4 K.
 Fél évre ——— 2 K.
 Negyed évre ——— 1 K.
 Egyes szám ——— 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
 m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
 erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondsze-
 dés milliméter soronkint
 10 fillérrel, táblázatos és
 garmond betűnél kisebb
 betűfaj szedés másfélze-
 res egységárral számí-
 tatik — Az egész oldal négy
 hasáb széles.

Előfizetőknek az álláski-
 nálat és kereket rovata
 rövid közlésekre díjtala-
 nul áll rendelkezésére.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
 Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
 küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
 szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
 Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
 A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
 tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti alúsztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Téli veszedelmek. (Lonkay Antal.)
 A nyugdíjba beszámítható szolgálati időről és a tényleges kato-
 nai szolgálatról. (Balogh Ernő.)
 A vadirtó mérgekről. (Gy. Gy. K.)
 Gazdasági tanácsadó: Milyen fajta házinyulakat tenyészesszünk?
 (bl.) — A görények elfogása. — Virágnak való föld. — Sertés-
 nek orvosságát. — Ingeny könyv a házinyúltenyésztésről.
 Különfelek: Kinevezés. — A wieni 1910-iki első nemzetközi vadá-
 szati kiállítás. — Hány állatfaj van a földön? — Miért vörös
 a rák, ha megfőzik? — Varró hangyák. — Zsíros papír tisz-
 títása. — Szögek rozsdásodása ellen. — Irógörcs. — A szuka
 forgása. — A herélt szarvas suta marad. — A tacsó sulya.
 Hivatalos közlemények: Erdősítési jutalmak kiosztása. — A zsa-
 roló gazdálkodás minősítése.
 Szerkesztői üzenetek.
 Előfizetési díjak nyugtázása.
 Tárcza: Szardínia halászat az Atlanti-Oceánon. (M. Hrabovszky
 Julia.)

Téli veszedelmek.

Irta: Lonkay Antal.

Sívít a száraz, dermesztő téli szél, mint megáradt folyó ellenállhatatlan erővel hömpölygő hulláma száguld a fővölgyön át, az útba eső mellékvölgyek torkolatain bömbölve törik meg s oszlik több ágra, míg végül a legszűkebb völgyek mentén az erdők rengetegében lecsendesül.

Ott, a hol elemi erővel rohan, felkavarja a lisztfinomságúvá fagyott havat s a szerint, a mint akadályokba ütközik, szeszélyesen halmozza fel egyik helyről a másikkra. Kinőtt erdők tömegén mintegy átszűrődik a veszedelem, a kopasz lombdők zizegve rezegnek, a téli zöld fenyvesek ruganyos szálfái a hatalmas erő nyomása alatt előre-hátra hajlonganak, de még a luczfenyő is sikerrel képes ellentállani. hisz sekély gyökérzetét a csonttá fagyott talaj rögzíti.

Legtöbbet szenvednek a sűrű fiatalosok, melyeket a szél ereje lehajlít s a szél szárnyain repülő hótömegek elborítanak s tavaszig ily görnyedő és töredező helyzetben maradni kényszerítenek.

De megszűnik a szél, megenyhül az idő, sötét-szürke hófellegek gyűlnek az égbolton s nagy pelyhekben hullik a mindent elborítással fenyegető nedves hó, mely

különösen a nyugoti oldalokon hatalmas tömegekké halmozódik. A sűrű, cseprentés fiatalos földig lenyomva töredezik a sulyos, nedves hó nyomása alatt, de még a felnőtt fiatal és középkorú lombdők ágai és csucspisai, ha sűrűek és sok nedves hó felvételére képesek, összevissza töredeznek, míg a sűrű fenyvesek, különösen a sűrű erdei fenyvesek, úgyszólván teljesen csúcstörésnek esnek áldozatul.

Ha ily nedves hó esésekor kisebb szél mozgatja az ágakat, a veszedelem fenyegető ereje gyengül, mert az ágak és koronák mérsékelt lengéssel is igen sok havat hullatnak a földre, de növeli a veszedelmet a hóeséskor beálló teljes szél, mely fokozza a hóesést követő éjjeli fagy s végzetessé teheti a fagyot követő erősebb szél, mely nemcsak a ráfagyott hóval megterhelt ágakat és csucspisokat tördeli le, de hatalmas fenyő-szálfákat derékban tör ketté.

Hogy a télizöld fenyők a hótörés és hónyomás veszedelmének fokozottabb mértékben esnek áldozatul, mint a nyárizöld vörösfenyő s a télen kopasz lombfák, egyszerű oka abban keresendő, hogy a fenyők túlombozata összehasonlíthatatlanul nagyobb hótömegeket fog fel, mint a lombfáknak ég felé meredező kopasz ágai. Emellett a fenyők a törzsnek korhadását előidéző kéreghántás útján nagy mértékben vannak kitéve a vadak károsításának.

De nemcsak a nagy hó és szél, valamint mindkettőjük együttes romboló hatása veszélyezteteti télen értékes erdeinket.

Nedves, sűrű köd borul az erdőre, s a köd párája zuzmara alakjában rakódik a ködnél hidegebb fák minden részére, vagy a felső, melegebb levegőrétegekből eső hull le a szintén hidegebb fákra, s ez az úgynevezett ölmos eső ráfagy a legkisebb galyra is s a szerint, hogy hosszabb vagy rövidebb ideig tart, kisebb vagy nagyobb, kevésbé vagy nagyon is sulyos jégcsapok tördelik a galyakat és ágakat.

Minél sűrűbb az erdő, annál több kárt tesz akár a zuzmara, akár a jég, mert a sűrű erdő a levegő nedvességeinek a lecsapódásait fokozott mértékben fogja fel. Sulyosítja a bajt, ha a zuzmarás vagy jeges erdőre hó esik s pusztítólag hat, ha az így összefagyott s megterhelt erdőt szélvész támadja meg.

Minél alacsonyabb szintájon fekszik az erdő, annál kevésbé van kitéve a most vázolt téli veszedelmeknek, melyek a havasokon állandóak; tépik-szaggatják a hegy-óriások üstökét, sőt egy bizonyos szintáj felett, körülbelül 1600—1700 méter tengerszin feletti magasságon túl a fatenyészet diszlését lehetetlenné teszik, s az erdők óriásai helyett törpe bokrok s tavaszi legelők terülnek el a meredek, sziklás hegyhátakon és csücsokon.

Kihal itt télen minden élet, akkora hó borítja a tájat, hogy a síma, fehér mezőből csak egy-egy pásztor-kunyhó vagy havasi istálló teteje látszik ki.

E hideg temetőt tavasz nyitásával az éltető nap meleg sugara kezdi ki; megripacsosodik a síma szemfedő, átnevadodik az addig fagyott, finom szemcséjű hó s nem kell egyéb, csak egy átmelegedett szikla síma, ferde lapján ökölnyi hógöngy keletkezzék s induljon meg lefelé veszedelmes útján, ha a sziklafalról magával ragadt hőtömeeggel meggyarapodva s gyarapodó tömegével és sulyával fokozódó sebességgel meredek, síma hómezőre gurul, előáll a lavina, mely perczről-perczre óriási hőtömegekkel gyarapodva s örületes sebességgel rohanva a völgybe, nem ismer akadályt, sziklákat mint könnyű kavicsokat kap fel, óriási fatörzseket mint könnyű gyufaszálakat tördel s gyökeresen szakgat ki a még fagyott földből, s minden életet elpusztítással fenyegetve terül el a völgy fenekén, elzárva és tóvá duzzasztva a vígan csörgedező kised heggy patakot.

A tél veszedelmeit a véges emberi erő elhárítani nem képes, de az okos erdőgazda megelőzheti s károsításait előrelátó gondossággal jelentékenyen apaszthatja.

Már előbb említve volt, hogy minél alacsonyabb szintájon fekszik az erdő, annál kevésbé van kitéve a tél veszedelmeinek. A síkságon nem halmozódnak össze

akkora hőtömegek, mint a hegyek között s különösen a magas hegységekben. Emellett a síkságon bármily irányú szél mozgatja az erdő fáit, a nap az egész erdőre egyaránt ráveti melegítő sugarait, szél és nap együttes jótékony befolyása segít a roskadozó fák terhének levetésében. Hegyek között, míg egy-egy hegyhátanak, ki-magasló oromnak pusztító erővel ront neki a szél, addig a hegyháton túl elterülő völgyön teljes szélcsendben halmozódik fel a hó; míg a déli oldalak hava egymásra olvadozik, addig az északi árnyékos oldalak dermesztő hidege fenntartja a havat.

E tapasztalatok adják az előrelátó erdőgazda kezébe a védekezés kulcsát, e tapasztalatokon okulva állapítja meg a téli veszedelmek károsítását megelőző erdőnevelés szabályait, miket annál inkább betart, minél inkább van ereje részben vagy egészben a hó, zuzmara és jég károsításainak kitéve s minél magasabb szintájakon gazdálkodik.

Mivel az egyenletesen, kefetömötten sűrű állományok vannak leginkább kitéve a károsítás veszedelmének, az okos erdőgazda már csemetekorától kezdve úgy neveli erdeit, hogy a teljesen zárt erdőboltozat képződését megakadályozza.

Lehetőleg természetesen, magávetés útján ujtja fel vágásait, mesterséges úton pedig elegyes erdőket nevel. A természetes úton felujult erdő rendszerint elegyes fannemű, s bár nem nagy különbséggel, de mégis vegyes korfokú; a fiatal csemeték nem egyformán magasak, annál is kevésbé, mert növekedési erélyök nem egyforma.

De jól tudjuk, hogy a növekedés folyamán az elegyes fiatalos, árnytüdő fácskái a fényigényeseket nyomva, az erdő eddigi hézagos korona-boltozatát kiegyenlítani törek-

TÁRCZA.

Szardínia halászat az Atlanti-Oczeánon.

Irta: M. Hrabovszky Julia.

E nyáron sok szó esett a lapokban a szardínia halászat sztrájkjáról. A bretagnei halászat és a szardínia konzervgyárak munkásai fellázadtak a gyártulajdonosok ellen, a kik sokáig erősen tartották magukat és így heves, gyakran véres összeütközések voltak a csökönyös sztrájkolók és a már engedni kész munkások között.

Les Sables d'Olonne-ban, a vendéi partok szardínia halászatának főhelyén csend volt, a munka szakadatlanul folyt egész nyáron át, pedig a hal ára és a munkabér ott sem magasabb, mint Bretagneban. Ezer darab szardíniáért 3 frankot* fizet a gyáros, a munkásné 20 centimeset** kap egy órára. Beérik vele, talán azért, mert a nagyon kedvelt fürdőhely rengeteg látogatottsága folytán (a főszezonban 40.000 fürdővendég van egyszerre

a 14.000 lakost számláló városkában) sok egyéb jövedelmező keresetforrás is nyílik számukra. Sables d'Olonne nagyon népszerű tengeri fürdő Franciaországban és nem csak arról híres, hogy talán egész Európában a legnagyobb partfövénye (plage) van, de híres a szép aszszonyairól is, a szép halásznékről, a kikapós *sablaise*-ekről, a kik festői öltözékükben belevegyülnek a zajos fürdőéletbe is. Ringó járású, égő pillantású, kaczer nők; bekörugró ránczos szoknyájukban, festői fehér mull főkötőjükben, lakkos elejű faczipőjükben, ékköves óriási aranykarikákkal a fülükben, szinte színházias benyomást tesznek, a mikor először pillantjuk meg őket Sables d'Olonne korzóján, a remek, két kilométer hosszú rakparton, a «Remblai»-n sétálva. Carmen alakok és a nagyobb részére rá illik Carmen természetrajza is. Félig spanyol vér folyik az ereikben, szenvedélyesek, élénkek gondtalanok, nótások. A hangjuk csak úgy csattog, mikor a pajkos vendéi dalokat énekelik. Hiú valamennyi és ki van öltözve még akkor is, mikor az ezüst pikkelyű halacskákat tisztítja a gyárakban. Ilyenkor nem szívesen látják az idegent és az csak a gyártulajdonos engedélyével nézheti végig minő procedurán megy végig a halacska, mire a kis bádóg dobozokba kerül.

* Körülbelül 3 korona.

** Körülbelül 20 fillér.

szenek s e kiegyenlítéssel a téli veszedelmek útját egyengetik. Ekkor lép közbe az okos erdőgazda s a tenyészteni kívánt fanemek elegyének megfelelő áterdölésekkel ismét hézagossá teszi az erdő lombzatát.

De nem minden termőhelyen telepíthetünk elegyes erdőket; például 1000 méter tengerszín magasságon felül természetes felujítással is csak tiszta, legfeljebb helyenként kiemelkedő napos foltokon vörös-fenyő csoportokkal elegyített lucz-fenyveseket nevelhetünk, sőt mesterséges erdősítés mellett is majdnem tisztán a luczfenyő ültetésére vagyunk utalva; pedig éppen a magas fekvésű helyek vannak leginkább a tél veszedelmének kitéve.

Itt is meg kell tennünk mindent, a mi fiatalosaink állékonyságát és fennmaradását biztosítja. Zömök, erőteljes csemetéket ritka hálóban ültetünk, a természetes úton keletkezett fiatalosokat pedig kiritkítjuk.

Ha az így, ritkán keletkezett luczfenyő-fiatalos a növekedés folyamán záródásnak indul s ezzel a fiatal erdő az első veszedelmeknek néz eléje, tulajdonképpen át-erdőlni kellene, csakhogy a luczfenyőnek épp abban a korban a sűrű záródásra azért van szüksége, hogy a beárnyékolás folytán alsó ágait elveszítse, s ezzel a síma, ág-tiszta törzs nevelését megkezdje. Hogy tehát a védelem és nevelés így összeütköző feladatainak egy időben megfelelhessünk, nem úgy ritkítjuk az erdőt, hogy az egyes fácskákat töből vágjuk ki, hanem a fácskáknak csak a csucsát ütjük le; ezzel szakadozottá, hézagossá tesszük az erdő boltozatát, de e mellett a fiatal erdő törzseinek ág-tisztaságát előmozdító sűrűséget is meghagytuk.

A hó, zuzmara és jég ellen tehát bármely körülmények között akkor védekezünk a legsikeresebben, ha a koronák teljes záródását okszerű erdőneveléssel megakadályozzuk; a sűrű erdőboltozat önmagára halmozza

a havat, a zuzmara és jég összefagyasztva a sűrűn egymásba kapaszkodó koronákon szintén kártokozóan felhalmozódik; ha azonban az erdő boltozata hézagos, a koronák össze nem érnek, nem halmozhatnak fel, vagy csak a legkritkább esetekben annyi havat, amennyinek a súlya alatt összetörnek, mert a külön álló koronákat a szél is könnyebben mozgatja s van helyük oldalt elhajolni s az összezuzással fenyegető súlyt levetni.

Végül még röviden a lavinák ellen való küzdelemről emlékezem meg.

Lavinák keletkezése ellen feltétlenül küzdenünk kell, ha a lavinák leguruló óriási hőtömegei tutajozásra vagy usztatásra berendezett patakokat zárnak el.

Lavinák képződését keletkezésük helyén ott szokás megakadályozni, a hol a guruló hógöngy eleven ereje még nem oly romboló, a hol a hógöngy széttörését egyszerű eszközökkel mozdíthatjuk elő.

A lavina keletkezése helyét azonnal a legurulás után kell felkeresni s az éppen maradt hófalak mentén kijelölni. A keletkezésnek így kijelölt helyén, tehát fenn a havasi legelőn 1,5—2 m. hosszú, 15—20 cm. vastag czölöpöket 0,6—1 méteres hármashálóban 50—80 cm. mélyen verünk a földbe. Ott, a hol a czölöpöket a földbe mélyen beverni nem lehet, a völgy felőli oldalról, tehát alulról felfelé minden egyes czölöpöt két ferde gyámmal erősítünk meg, vagy pedig három czölöpöt gúlába erősítünk össze.

Czölöpkerítésekkel is védekezhetünk a lavinák ellen. Ugyanis a lavinák keletkezése helyén 4—10 m. hosszú, egymástól 6—15 méterre eső czölöpsorokat verünk a földbe; minden egyes czölöpöt, ha szükséges, gyámmal erősítünk meg, s a czölöp-sorokat fenyőágakkal, vagy más erősebb sövényvesszővel ritkán befonjuk. A hol sok

A főbb konzervgyárak La Chaume helységben vannak, a mit csak a csatorna választ el Sables d'Olonnetól és annak mintegy külvárosa. Mélyen a tengerbe nyuló hatalmas molójával, a világító toronnyá átalakított *Arundel* toronnyal, mely egy középkori hűbéri kastély maradványa, annak mohlepte repkényvel befuttatott romjaival, La Chaume nagyon festői, kedves hely, a konzervgyárak büzeit leszámítva, a mi fojtó és tűrhetetlen mikor a halacskákat olajban főzik. A munka jóformán éjjel-nappal folyik a gyárakban, minthogy a szardínia hamar romlik és az anyagot azonnal fel kell dolgozni. A halászok reggel öt óra tájt és este napnyugat után mennek ki a tengerre, ha a jelzés engedi. Mert különböző színű, árbocra húzott zászlók jelzik az időt. A veres zászló veszélyes időt jelent, a fekete pedig egyenesen tiltja kimenni a tengerre és ha a halász a tilalom ellenére is kimerészkedik, veszély esetén, a révhalászok nem kötelesek segítségére menni. Gyönyörű látvány a halászbarkák kiindulása vagy beérkezése. Szindús, gyönyörű kép, mikor a Spanyolországra emlékeztetően tarka, sárga, rézvörös, kék vitorlák a szürkés-kék oceánon lebegnek. A molón mindig sokan várják beérkezésüket; nagy a közönség a kikötőben is, itt fő-

leg a vevők, a kofák serege nagy, mert itt van a halpiacz, a hol a halakat nagyban árverezés útján adják el. Itt látunk csak tipikus alakokat! A konzervgyárosoknak meg vannak a rendes szállítóik, a halászok azonban összetartanak és ha túl sok a szardínia, a kelleténél sokkal több, inkább a tengerbe vetik a felesleget, sem hogy a hal árát lenyomni engednék. A szardíniákat a mint a gyárba érkeznek darabos sóval hintik be, főleg azért, hogy ne csússzanak a munkásnő ujjai közt a tisztítás alatt, a mi nem áll egyébből, minthogy a munkásnő lecsípi ujjjaival a kis hal fejét és azzal együtt kihúzza a szardínia beleit is. A halak most sós pácba kerülnek, a hol két óra hosszat állni hagyják őket, ezután hideg vízben meg lesznek mosva és drótháló táblákra rakva szárítani teszik. A szárítási művelet különös figyelmet kíván, mert ettől függ a konzerv sikere. Ha a hal nincs jól megszáritva, megromlik a dobozban. A megszáradt halakat drót kosarakba rakják és ezekkel együtt teszik főzni a forró olajjal telt katlanokba tíz percig. A kihűlt halat dobozokba rakják, olajat öntenek rá, ráteszik a fedelet, a mit kisebb gyárakban leönöznek, nagyobb, modern berendezésű gyárakban azonban gépek segítségével oly módon zárnak le, hogy a bádög-

a kő, ugyanolyan hosszban és egymástóli távolságban, mint a czölöpsővények, 1 m. magas s 0,5—1,5 méter vastag kőfalak is állíthatók fel.

E berendezések célja a lavina keletkező hógöngyét még a keletkezés helyén apróra szétmorzsolni s guruló mozgásában megakadályozni.

A nyitott szemmel járó erdőgazda az egész tél folyamán megfigyeléseket tesz, s a következő tavasszal és nyáron erdőnevelési munkálatait úgy irányítja, hogy különösen fiatalosai a téli veszedelmekkel szemben — melyeket nincs hatalmában elhárítani — lehetőleg megvédve legyenek.

A nyugdíjba beszámítható szolgálati időről és a tényleges katonai szolgálatról.

Irta: *Balogh Ernő* m. kir. főerdőmérnök.

Lapunk rövid fennállása óta már sok esetben adtunk olvasóinknak felvilágosítást arra nézve, hogy az állami szolgálatban álló alkalmazottaknak milyen és miféle szolgálati ideje számítható be a nyugdíjba. Miután még mindig sűrűn érkeznek hozzánk erre vonatkozó kérdések s mivel azt tapasztaltuk, hogy ez a kérdés általános érdeklődés tárgyát képezi — a mi az ügy közérdekü voltánál fogva nagyon érthető is — szükségesnek tartjuk az erre vonatkozó törvényt és törvényes rendelkezéseket röviden összefoglalva ismertetni:

Az állami alkalmazottak nyugdíjazásáról szóló 1885. évi XI. törvényezikk (Nyugdíjtörvény) 7. §-a szerint a nyugdíj szempontjából beszámítható szolgálati időnek tekintetik azon időtartam, melyet valaki az ellátási igény megállapításától, vagyis magának a nyugdíjazási eljárásnak tényleges megindításától kezdve visszafelé,

egészen az első hivatalos eskü letételének idejéig terjedőleg Ő Felsége, valamint a m. kir. miniszterek s más állami hatóságok és hivatalok által állandó fizetés mellett rendszeresített állomáson, továbbá a királyi kormány igazgatása alatt álló közalapítványoknál, az országgyűlés mindkét házánál (főrendiház, képviselőház), a kincstárból, vagy a királyi kormány kezelése alatt álló közalapokból fentartott tanintézeteknél, a fővárosi közmunkák tanácsánál, az állami (fővárosi) rendőrségnél, a m. kir. csendőrség legénységi állományában, az állami utaknál, a folyammérnökségeknél, a posta- és távirda-intézeteknél *szakadatlannal és egyfolytában* töltött.

Ezeknél a hivataloknál és állomásokon töltött szolgálati idővel egyenlőnek tekintetik, vagyis a nyugdíjba beszámítandó az a szolgálati idő is, a melyet valaki az említett minőségben történt alkalmazását közvetlenül megelőzőleg és *felbeszárítás nélkül* rendszeresített minőségben s rendes évi vagy havi fizetéssel egybekötött állandó alkalmazásban vagy katonai zsold mellett a következő szolgálati ágazatoknál, nevezetesen: 1. a legfelső udvartartás körében, vagy a legmagasabb uralkodóház családi javainál; 2. a közös miniszteriumok és számszék, valamint az ezek alatt álló hatóságoknál és hivataloknál; 3. a hadsereg (haditengerészet), honvédség, csendőrség, állami (fővárosi) rendőrség s ezekhez tartozó hivataloknál *tényleges* minőségben; 4. a horvát-szlavon autonóm kormánynál vagy az ez alatt álló országos hatóságok és hivataloknál; 5. az állami kezelés alatt álló bányatársulásokhoz járó állomásokon; 6. a m. kir. állami és az államosított vasutaknál töltött.

Ha azonban az ezen hivataloknál s illetőleg állomásokon töltött szolgálati idő az azokra érvényes nyugdíj szabályok szerint be nem számítható, vagy pedig ha

lemez többszörösen behajtatik a doboz szélén. Ez nagy időnyereség és olcsóbb is, mert a beónozó munkásokat darabszámra fizetik és az ilyen munkás, ha szorgalmas, 5—6 frankot* is megkeres naponként. A már lezárt dobozok újra gőzbe jönnek. Télen persze szünetel a munka, legfeljebb a fa- és bádogdobozok készítése foglalkoztat. Mert minden a mi a szardínia iparhoz szükséges, magában a gyárban készül. És mindent felhasználnak ott, még a legkisebb hulladék sem vész kárba. A halak lecsipett fejeit drága pénzen trágyának adják el, a bádoghulladékokat újra összeolvasztják. A rosszul sikerült szardínia-dobozokat (mert kopogtatás utján észlelik, légmentesen lett-e elzárva) újra kinyitják, a megromlott halat kivetik onnan, ujjal pótolják és újra átfőzik. Az ilyen dobozok, mint másodrendűek kerülnek aztán a forgalomba. Bámulatos rend, tisztaság van a gyárakban, a melyekben átlag 80—100 munkásnő dolgozik a férfiakon kívül, a kik kisebb számban vannak. Némely gyárban csupán breton leányokat alkalmaznak, a kik havi 70 frank fizetést és lakást kapnak, ellátásuk-

ról maguknak kell gondoskodniok. Hetenként egy a soros, a ki a többire főz, persze nem inyencz falatokat! Ezek a breton leányok teljes ellentétei a kaczer. «sablaiseknek»; fekete ruhájuk puritánosan egyszerű, hajuk simára fésült, fehér mull főkötőjük parányi; leróluk a szomorúság, a nélkülözés, a mi az idegenbe kergeti őket, mert otthon nincs elég kenyér. Csinos, egészséges, tisztességes külsejű pirosképű leányok, rendkívülien munkabírók, úgy dolgoznak, mint a barmok. A munkaidény alatt éjjel alig négy órát alusznak, mert mindég talpon kell lenniök, ha munka van. Ez majdnem a gyáros szívtelenségére vallana, de a gyáros is panaszkodik, mert ő, mint mondja, a fűszeres hasznára dolgozik. Száz doboz szardíniát (középnagyságút) 18 frankért kell eladnia, ha tehát felemelné a munkabért, a hal árát, semmi haszna sem lenne. Így beszél a gyáros.

Bizony, mikor szépen megterített asztal mellett, nagy kényelemben, olyan gyorsan elfogyasztunk egy dobozka szardíniát, nem jut az eszünkbe mennyi erőlködés, munka gyümölcse az, hány kéz fáradozott, míg az létre jött.

* Körülbelül 5—6 koronát.

valaki ezen szolgálata után külön ellátásban részesül, abban az esetben ez a szolgálati idő a nyugdíjba nem számítható be.

A ki legalább 10 évig állami szolgálatban áll s ez alapon állandó ellátásra (nyugdíjra) tarthat igényt, annak állami szolgálatát közvetlenül megelőző azon szolgálati ideje is beszámítandó, a melyet 1867. évi július hó 1-seje óta törvényhatósági szolgálatban töltött. A tiszteletbeli minőségű szolgálati idő azonban számba nem vehető, valamint az a törvényhatósági szolgálat sem, a melyért az illető végkielégítésben részesült.

A végleges alkalmazást közvetlenül megelőzőleg ideiglenes alkalmazásban töltött szolgálati idő a szolgálati idő tartamának megállapításánál szintén számításba vétetik.

A törvénynek ezekből a rendelkezéseiből következik, hogy ha valaki a *tényleges* katonai szolgálatból *közvetlenül és megszakítás nélkül* lép át a polgári állami szolgálatba, annak a katonaságnál tényleges minőségben eltöltött szolgálati ideje a nyugdíjba beszámítandó. Önként értetik, hogy abban az esetben, ha valaki a polgári állami szolgálatból vonul be tényleges katonai szolgálatának lerovása végett, úgy ennek katonai szolgálati ideje a nyugdíjba szintén beszámítandó, feltéve hogy az illető a katonaságtól történt elbocsátása után 30 napon belül előbbi szolgálati helyén további szolgálattétel végett jelentkezik.

Hangsúlyozni kívánjuk ismételten, hogy kizárólag csak a *tényleges* minőségben eltöltött katonai szolgálati idő számítható be a nyugdíjba, míg a tartalékban eltöltött idő semmi körülmények közt sem vétetik figyelembe s az még kegyelem útján sem számítható be.

Ha azonban a tényleges katonai és a polgári állami szolgálat közt hosszabb tartamú megszakítás mutatkozik annál, mint a mennyi idő az egyik szolgálati helyről a másik szolgálati helyre való utazáshoz szükséges, abban az esetben szolgálati megszakítás áll be s ekkor a megszakítást megelőző szolgálat a nyugdíjba be nem számítható. Ha például valaki Brassóban szolgál mint katonas Besztercebányára neveztetett ki erdőlegénynek, úgy ha azt akarja, hogy katonai szolgálata a nyugdíjba beszámíttassék, akkor a katonaságtól történt elbocsátása után azonnal Besztercebányára kell utaznia és ott szolgálattételre jelentkeznie kell, mert ha előbb mondjuk egy hétre haza megy, akkor ez már megszakítást képez s ebben az esetben katonai szolgálati ideje a nyugdíjba már nem számítható be. A törvénynek ez a rendelkezése szigorú ugyan, de ezen addig, míg a törvény nem módosíttatik, segíteni nem lehet.

Miután tudomásunk szerint sokan vannak olvasóink közt olyanok, a kik a tényleges katonai szolgálatból nem közvetlenül, hanem rövidebb-hosszabb tartamú megszakítással léptek át a polgári állami szolgálatba, szükségesnek tartjuk felemlíteni, hogy Ő Felsége különös méltánylást érdemlő esetekben, ha az illető alkalmazott tényleges szolgálati ideje alatt rendkívüli tevékenységével kitüntette magát, vagy egyébként hiven, buzgón, becsülettel és kifogástalanul teljesítette köte-

lességét, az ilyen szolgálati megszakításokat a közvetlenül hozzá benyújtandó kérvényekre (minden felségkérvény bélyegmentes) kegyelemből már több ízben elengedni méltóztatott, a minek következtében azután a megszakítást megelőző szolgálat a nyugdíjba szintén beszámíttatott.

Sokan abban a hiszemben vannak, hogy az esetben, ha Ő Felsége a megszakítást kegyelemből elengedni méltóztatik, úgy az az egész idő beszámít a nyugdíjba, a melyet az illető szolgálatba lépésétől kezdve egészen a nyugdíjazásáig egyhuzamban eltöltött. Ez a nézet téves, mert a nyugdíjba nem a szolgálatba lépéstől számított egész időtartam, hanem csak a megszakítást megelőző és a megszakítást követő *tényleges* alkalmazásban eltöltött szolgálati idő számítható be, míg maga a szolgálati megszakítás még akkor sem számít be, ha ezt Ő Felsége kegyelemből elengedni, vagy elnézni méltóztatik.

Ebből következik, hogy abban az esetben, ha valaki pl.: 1870. évi október hó 1-től, 1873. évi szeptember hó 30-ig, vagyis három évig tényleges katonai szolgálatot teljesített s azután a polgári állami szolgálatba csak 1874. évi április hó 1-én, vagyis hat hónapi megszakítással lépett át, annak ha Ő Felsége ezt a hat hónapi megszakítást kegyelemből elengedi, nem 1910. évi szeptember hó 30-án telik ki a köteles 40 évi számítható szolgálati ideje, hanem csak hat hónappal később, vagyis 1911. évi márczius hó 31-én.

Miután az állami erdészeti altisztek, valamint a nyugdíjtörvény 27. §-a alatt felsorolt egyéb állami alkalmazottak nyugdíjárandósága ez idő szerint csak 10—10 évi számítható szolgálati idő után változik, ennél fogva senki se kérje előbb kényszerítő ok nélkül nyugalomba helyezését, mielőtt a szolgálati megszakításon kívül nincs ki a 10, 20, 30 illetve 40 évi szolgálati ideje.

Az állásától és fizetésétől felfüggesztett állami alkalmazottnak, a felfüggesztett állapotban eltöltött szolgálati ideje a nyugdíjba csak abban az esetben számít be, ha az illető a fegyelmi eljárás rendén teljesen ártatlannak találtatik. Ha azonban nem találtatik teljesen ártatlannak, akkor ha még olyan enyhe büntetést kap is, a felfüggesztett állapotban eltöltött idő a nyugdíjba be nem számítható, szolgálati megszakítást azonban nem képez. Erre a körülményre tehát a nyugalomba helyezés iránti kérvény benyújtásánál szintén legyünk figyelemmel.

Szükségesnek tartjuk felemlíteni azt is, hogy a szolgálati megszakításnak kegyelemből leendő elnézése iránt csak a nyugdíjazása eljárás tényleges bekövetkezése alkalmával lehet esetleges siker reményével Ő Felségéhez folyamodni. A mennyiben valaki nem a nyugalomba helyezése alkalmával, vagy nem nyugdíjazott állapotban, hanem még a tényleges szolgálat tartama alatt kéri a szolgálati megszakításnak kegyelemből való elengedését, ez esetben az illető kérvénye érdemleges tárgyalás nélkül elutasíttatik, mert a minisztertanács 1875. évi július hó 13-án követendő szabályul határo-

zatilag kimondotta, hogy a szabályszerűnél kedvezőbb végelbánás iránt a tényleges szolgálat tartama alatt és mielőtt a nyugdíjazás ideje valóban bekövetkeznék, előre biztosítás senkinek se adassék, illetőleg Ő Felségéhez erre czélzó javaslat ne tétessék.

Említettük, hogy a tényleges minőségben eltöltött katonai szolgálati idő, ha abból a polgári állami szolgálatba való átlépés közvetlenül, megszakítás nélkül történt, a nyugdíjba beszámít. A tényleges katonai szolgálat tartamának igazolása azonban a nyugdíjazási eljárás bekövetkezése alkalmával nehézségbe szokott ütközni, mert a katonai végelbocsátó-levelekben a tényleges katonai szolgálati időtartam nincs kitüntetve, hanem csak az van jelezve, hogy az illető mikortól-meddig állott hadkötelezettségi sorban. A katonai törzskönyvek, a melyekből a tényleges katonai szolgálat tartama megállapítható volna, időnkinti selejtezésnek lévén alávetve, gyakran előfordult, hogy akkor, a mikor valakinek tényleges katonai szolgálati idejét igazolnia kellett volna, a reá vonatkozó katonai törzskönyv már kiselejtezett, a minek azután az lett a következménye, hogy mivel az illetőnek tényleges katonai szolgálatát hiteles okmányokkal igazolni nem lehetett — még ha abból a polgári állami szolgálatba való átlépés esetleg közvetlenül, megszakítás nélkül történt is — az a nyugdíjba beszámítható nem volt.

Ilyen eseteknek a jövőben való elkerülése czéljából a földművelésügyi miniszter úr nemrégiben, 1909. évi december hó 15-én kelt 78654/I. A-3. szám alatt kiadott körrendeletével utasította az erdészeti hivatalokat, hogy az összes alkalmazottak által hiteles okmányokkal már most igazoltassák tényleges katonai szolgálati idejük tartamát s azoknak, a kik ezt hiteles okmányokkal igazolni nem tudják, katonai törzskönyvi lapjukat *hivatalból*, vagyis az alkalmazottaknak minden anyagi megterhelése nélkül szerezzék be s az erre vonatkozó okmányokat, vagy azoknak hiteles másolatait az illető alkalmazottak állománykönyvi lapjához fűzzék hozzá. Az ezután állami szolgálatba lépőkkel ez a körülmény mindjárt az állami szolgálatba való belépés alkalmával lesz igazolandó s a vonatkozó okmány az illető állománykönyvi lapjához fűzendő.

A miniszter úr ezzel a valóban üdvös intézkedéssel ismét csak az alkalmazottak érdekeit mozdította elő, a mennyiben így elejét veszi annak, hogy egyesek önhibájukon kívül a tényleges katonai szolgálati idő beszámításától elessenek s ekként szolgálatképtelenségük bekövetkezése alkalmával indokolatlanul rövidséget szenvedjenek.

(Vége következik.)

A vadirtó mérgekről.

Irta: Gy. Gy. K.

A löfegyver és a különböző elmés vadfogó szerkezetek, a minők a Weber-féle haynauai gyártmányok is, meg nem felelő helyi viszonyok mellett, s a kártékony vad nagyobb arányú elszaporodása esetén, egymagukban még nem elegendők a ragadozók teljes kiirtásához, úgy hogy

a vadász kénytelen nem egy esetben a vadirtó szerek kétségtelenül leghatékonyabb anyagához, a mérleghez fordulni, hogy ez úton gyökeres pusztítást végezhesen a más úton-módon végleg ki nem irtható rablóhadban.

A vadirtó méréganyagok közt, az eredmény megbízhatóságánál fogva, legfőként három mérlegszer az, a mely világszerte ma már közhasználatossá, mondhatnók népszerűvé vált. Az egyik a közönségesen kéksav néven ismert cziankáli, a másik a farkasmaszlag, másnéven ebvész nevű növény mérge: a strychnin; a harmadik pedig a foszfor. Gyorsölő hatásánál fogva a cziankáli határozottan a strychnin fölé helyezendő, s így állatvédelmi szempontból is több jogosultsággal bír; hogy mégis ritkábban használják, mint a strychnint, ennek oka a kéksav aránylag gyors romlandósága. Ugyanis mihelyt a cziankáli a szabad levegővel érintkezésbe jut, a levegőben található szén-sav hihetetlen gyorsasággal megszünteti mérgező hatását. Az újabb vegytudomány igyekezett ezen a bajon segíteni, úgy hogy ma már a cziankáli oldott állapotban kerül forgalomba, légmentesen elzárható kupakokban, a melyekben aztán a mérleg nemcsak tartósságát, hanem egyben hatékonyságát is huzamosb időn át megőrzi. A cziankálival töltött vadirtó kupakok ma már gyógyszerárakban és gyógyárudákban bárhol beszerezhetők.

Megtörtént azért, hogy a vadirtással foglalkozó közegek a cziankáli kupakok mérgező hatásával nem voltak megelégedve. Az elégedetlenség okát ne keressük itt a mérleg anyagában. Ha az kellően légmentesített, annak hatékonyságához szó sem férhet; a hiba a kezelés, az eljárás körül elkövetett tájékozatlanságban keresendő. Nem elég ugyanis az, hogy a mérlegkupakot egyszerűen odavesszük a ragadozó elé s azt várjuk, hogy az állat a veszedelmes szert mindjárt be is fogja kapdosni. A kupakot kívánatos húsnemübe, csalétekkéfébe kell előbb ügyesen és óvatosan elhelyezni. Legkivált gyors eredményt értek el azok, a kik a cziankáli kupakot egy-egy csalétkül szolgáló kisebb emlős vagy szárnyasvad belső részébe, zsigerei közé bemélyesztették, úgyszólván bevarrták. A zsigerneműt a rablóvad mindenkor örömezt fogyasztja, hogy mohó kapdosása közben észrevétlenül lenyelje aztán az aránylag apró alkatú mérlegkupakot.

A cziankálinak egyik főelőnye az, hogy hatását a tél erős fagya sem képes csökkenteni, s így kemény telek szakában, a midőn inkább rá is érünk vadirtással foglalatostkodni, a legalacsonyabb hőmérséklet mellett is, ha minden csontkeménynyé fagy, sem veszti el mérgező hatását.

Népszerűség és általános elterjedésénél fogva a cziankálit kétségtelenül felülmulja ma a strychnin. Az útszéleken szélteben-hosszában, nálunk is, elég alkalmatlanságot okozó farkasmaszlag, más néven ebvész, növényi mérget, a strychnint, a melegebb égövek alatt termő cserjenagyságú farkasmaszlag nedvéből nyerik. A leghatékonyabb a Braziliában és a Nagy Szunda-szigeteken termő farkasmaszlagból nyert strychnin, a melyet az ott lakó népek vadásznyilaik, sőt csatanyilaik mérgezésére is használnak.

A strychninnél is az a panasz esetenként, hogy vad-

mérgező hatásában különböző fokú s így nem mindenkor megbízható. Itt nem annyira a strychninnel mérgező közegek tájékozatlansága, mint inkább maga a strychnin az, a mely anyagának vegyi összetételeinél fogva nem egy esetben ki nem elégíti a várakozást. Egyik gyár ugyanis erősebb s így hatékonyabb, míg a másik gyengébb, s így kevésbé hatékony strychnin mérget hoz forgalomba. A kisárusok aztán a forgalomban levő méreganyagot liszttel, vagy porcukor hozzáadásával nem egyszer hamisítják is, a mi által csak fokozzák annak hatástalanságát, úgy hogy a vadász végre megint csak kénytelen a lőfegyverhez, vagy a tányérvasfélékhez fordulni.

A megbízhatóbb gyógyárú-kereskedők által Indiából és Braziliából beszerzett strychnin méreganyagának hatékonyságához szó sem férhet; ám ujabban töméredek strychninanyag kerül az ausztráliai piacra a gyógyárudákba, ennek hatékonysága pedig az indiai és a brazil strychninével össze se mérhető.

Esetenként azért a legelső minőségű strychnin is hatástalan maradhat, ha az áldozat túltelt gyomorral kapja be a mérgezett csalétket. Ez esetben a strychnint a gyomorszervek feldolgozni, illetőleg a vérbe szolgáltatni nem képesek, sőt az állat, a legtöbb esetben, emésztetlenül ki is ökrendezi azt.

A strychninnél a finom poralak eddigelé legalkalmasabbnak bizonyult a mérgezéskor. Ám míg a cziankáliit czélszerűbb légmentesített kupakokba zártan a csalétket helyezni, a strychnin-porát rendszerint valaminő kívánatos vaj- vagy zsiradékneműbe vegyítjük, s úgy kenjük a csalétket. Minél finomabb poralakú a strychnin, annál hamarabb fogja azt a gyomor feloldani s a vérbe vezetni; a hol alig pár pillanat leteltével be is végzi aztán romboló munkáját.

A strychnin épen nem tartozik a költségesebb méreganyagok közé, úgy hogy 100 adagot tartalmazó készletet 5 koronáért is beszerezhetünk. Kakaóvajjal teljesen előkészített strychnin-adagok ára 100 darabonként már 16 kor. A cziankáli kupakok sokkalta magasabb árúak, úgy hogy azok 100 darabjéért 50—60 kor.-t is fizetünk.

Egyéb mérgező anyagok közül legelterjedtebb még a foszfor. A ragadozó szárnyasok közül kivált a varjú és a szarka hamarosan elpusztítható a foszforszörppel, a melyet marhavér, vagy főtt burgonya közé elegyítve, alkalmas helyeken csalétkül a mezőkre, tisztásokra helyezünk, legczélszerűbben egy-egy szembeötlőbb helyen a földbe erősített ócska hordóba vagy kádfélébe. A kített készletet esetenként meg kell újítanunk, miután a foszfor a szabad levegőn 15—20 nap leteltével elveszti hatékonyságát.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblyaj Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Milyen fajta házinyulakat tenyészszünk? *Kérés:* Házinyultenyésztést óhajtanék létesíteni. Kérem szíves szakvéleményét arra nézve, mily fajta házinyulat tenyészszek, ha a szörmenyerés a főczél?

Ezüst, orosz vagy a bécsi kék óriás nyulnak adjak-e előnyt? Hol és milyen áron szerezhető be ezen vagy más előnyösebb fajták párja.

Gerendkeresztur.

J. J.

Felelet: Ma már e kérdésben teljesen tisztán látunk s semmiféle tapogatózásra vagy habozásra nincs szükségünk. Közel tíz évi házinyultenyésztési gyakorlatunk bő alkalmat adott arra, hogy több fajtával tegyünk éveken át tenyésztési kísérleteket s ezért a mit mi ezen sorokban t. olvasóinknak ajánlunk, a legteljesebb felelőséget is elvállaljuk, tehát mindenki nyugodtan követheti ebbeli tanácsainkat.

Csak egy házinyulfajta van, a melyet köztenyésztésre szabad és lehet ajánlani s ez az ezüst szörmenyul. A többi, a kérdésében felsorolt fajta házinyulak nem köztenyésztésre való, ezek sport-tenyésztésre való fajták, a melyeket a kinek kedve van tenyészthet, de azokból sohasem lesz oly jövedelme, mint a jó forrásból beszerzett fajtiszta ezüst szörmenyulak tenyésztéséből, a melyek igénytelenek tartás és elhelyezés tekintetében, de ezzel szemben hizékonyak, igen gyorsan fejlődnek és nőnek, edzettek s mesésen szaporak. Egy jó anya egy év alatt legalább 25 fiat nevel fel, de rendszeren ha engedjük, a mit nem helyes túlságba vinni, többet is.

Nincs szebb s jövedelmezőbb házinyultenyésztés, mint a helyesen berendezett s jó anyaggal ellátott ezüst szörmenyulászat, mert ott sok a szaporulat az adás, illetve eladás és a fogyasztás, mert van miből. És nincs szomorúbb látvány, mint egy sokféle fajtákkal megtömött nyulászat, a hol betegek az állatok, nincs s ha van is, igen kevés a szaporulat s azok is pusztulnak, hullnak mint őszzel a legyek. Miért? Mert ezen más fajtabeli nyulak nem a mi viszonyaink közé való, ezek nem bírják ki a mi éghajlati viszonyainkat.

A miniszteri akció eleinte több fajta házinyulat volt programjába köztenyésztési terjesztésre, bár szerény ellenző szavamat ezzel a tervvel szemben azonnal feleltem, valamint az ellen is, hogy a nagybani házinyul-gyártásnak csináltak az országban hangulatot. Én, ki akkor már évek óta saját magam foglalkoztam, mint ma is nagy szeretettel foglalkozom a házinyulászattal, tudtam jól, hogy a házinyul jól csakis a gazda keze alatt szaporodik úgy a mint dukál. Cselédre bizni s nagyban is tenyészteni nem lehet, mert a cseléd nem végzi teendőit szeretettel s a nyul ezt az egyet nem nélkülözheti. A nyulat lehet bármily nagyban is sikerrel tenyészteni, de csak akkor, ha a gazda, a tulajdonos vezeti s ellenőrzi mindig a tenyésztést, etetést, gondozást, szóval ha állandóan ott van s nem bizza állatait tisztán cselédkére.

Az állami nyulászati akciónak csakhamar tapasztalnia kellett, hogy az én figyelmeztető szavam igaz és helyes volt, mert nemcsak a fej nélkül létesített nagy nyulászatok buktak meg egytől egyig, de a sokféle fajta leapadt háromra s csak rövid idő választ el attól, a midőn az állam is ki fogja mondani, hogy köztenyésztésre csakis az ezüst szörme házinyulat ajánlja s csakis ezeket osztja ki. És ez lesz a helyes.

A házi nyultenyésztési akció most fog a helyes módszerbe terelődni s koránt sincs minden elveszve, mint azt sokan hangsúlyozzák s hirdetik, mert a kisemberek kezében levő tenyésztések fogják hazánkban a házi nyulást lassan de biztosan elterjeszteni.

A fajtát illetőleg tehát én csakis az ezüst szörme házi nyulat ajánlhatom. Elég ha jó és megbízható forrásból, tenyésztőből hozat két anya- és egy baknyulat s azokat már februárban kezdi szaporítani, akkor egy év alatt, mint már fentebb említém, egy anya után 25 fiat is felnevelhet.

Teljesen megbízható beszerzési forrás a «Baromfi-tenyésztés» szerkesztősége Kolozsvárt, a honnan a legszébb fajtiszta ezüst szörme tenyésznyulakat darabonként 10 koronával szerezheti be. (bl.)

A görények elfogása. Csak két módja van a görényfogdosásnak, vagy egy ügyes, óber kutya által, mely folyton nyugtalanítja és riasztja őket, ha hozzá jut meg is fojtja, vagy pedig erős tányérfogó által, melynek jól járó rugója van. Hogy megállapíthassuk, hol tanyáznak és merre jár a görény, elszórunk itt-ott aszalt szilvát, melyet nagyon kedvelnek és pontosan eljárnak érte. Ha így megismertük a járt utait, néhány tojást kell föláldoznunk esábitásukra. Olyan helyen, hová macska nem férhet és melyet zabpolyvával meghintünk, oda teszünk egy tyuktojást. Ha a torkos görény a tojásért eljött és elfogyasztotta, néhány napi szünet után még kétszer odarakunk egy-egy tojást. Ilyen módon odacsalogtatjuk és akkor fölállíthatjuk a fogót. Ezt előzőleg gondosan megtisztítjuk minden piszoktól, rozsdától, zsírtól, vértől és utoljára egy bőrronggyal jól ledörzsöljük. Csak egészen száraz, tiszta kézzel kell a fogóhoz nyulni, mert az állat könnyen megérzi az emberkéz szagát, tehát jobb keztyűsen vagy ruhával megfogni a fogót. Akkor a tányérfogót könnyen beszórjuk olyan zabpolyvával, mint a többi közt és odahelyezzük a tojást. A polyvának száraznak kell lennie, mert a nedves polyva beleragadhat a rugó közé, mely nem csaphat le olyan hirtelen. Döglött madárral nem lehet a görényt csalogatni és a melyik már egyszer fogva volt, oly óvatos, hogy ritkán jut újra törbe. Minden fogás után újra kell a fogót gondosan tisztogatni.

Virágnak való föld. Pompás kerti, főleg virág alá való földet szolgáltat azon ülledek, a melyet tehénistállók hidlásait járásait fedő deszkák, téglák között és alatt éles eszközzel leszedhetünk, a mi azonkívül a tisztaság, jókarbantartás követelménye is. Ugyanily értékű földet nyerünk százados bükk- és tölgyerdőben, odvas fák mélyében, mely barnaszínű por alakjában található.

Sertésnek orvosságot nehéz beönteni, mert kinjában rendszeren leharapja az üveg nyakát, néha bizony le is nyeli az üveget mindenestől. Ezen úgy lehet segíteni, hogy a kezelés alatt levő disznót a kondás lábaközé fogva, kötelet dug a száján keresztül, a mikor is

egy e czélra orránál átlukasztott öreg fapapucsot élére állítva, mely ilyformán tölcserül szolgál, könnyen beszoríthatunk a sertés szájába.

Ingyen könyv a házi nyultenyésztésről. A házi nyultenyésztők Országos Szövetsége (Budapest, Csillaghegy) a házi nyultenyésztés népszerűsítése érdekében minden érdeklődőnek ingyen küldi meg a most megjelent ismertetőjét a nyultenyésztésről, a melyből bárki annyira megismerheti ezt a hasznos gazdasági mellékágazatot, hogy maga is belefoghat a jövedelmező tenyésztésbe.

Ezt a kezdést is megkönnyíti a Szövetség azzal, hogy jó tenyésztő anyag beszerzését közvetíti, sőt vagyontalanoknak ingyen is ad.

A házi nyulak vágását és gereznájuk gyűjtését a Szövetség Csillaghegy-telepén, valamint husuk árusítását a Központi Vásárcsarnokban megkezdték; a termékek tehát bármely mennyiségben értékesíthetők.

Különfélék.

Kinevezés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter úr felhatalmazása alapján a vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola igazgatója Ehrenreiter Miklós ideiglenes minőségű napibéres erdőőrt, a vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola tanulmányi erdőgazdaságához II. oszt. altisztté, illetve m. kir. erdőőrré nevezte ki.

A wieni 1910-iki első nemzetközi vadászati kiállítás magyar országos bizottsága 1909 decz. hó 29-én tartotta meg össziülését. Esterházy Miklós herczeg, a bizottság elnöke, megnyitó beszédében ismertette a gyűlés czélját és feladatait. Azután Földi János m. kir. főerdőtanácsos, a kiállítás biztosa jelentette, hogy a kiállításban Ő Felségén, József főherczegen, Coburg herczegen, Esterházy herczegen kívül Magyarország összes főurai és nevesebb vadászai majdnem kivétel nélkül vesznek részt. Ezután Fischer József, a vadászakastély építész, bemutatta a már fedél alatt álló vadászakastély kis modelljét, mely osztatlan tetszést keltett. A bizottság elhatározta, hogy a kiállítókat a jelentkezési és helybérleti díjak fizetése alól felmenti, és csupán a tűzkár és lopás elleni, továbbá a csomagolási és szállítási költségeket viselik a kiállítók, utóbbiakat is csupán a Wienbe való szállítás alkalmával. A díjmentes visszaszállítás és a csomagolásról a bizottság fog gondoskodni azon esetben, ha a Wienbe való szállításra vonatkozó eredeti vasuti szállítólevelek rendelkezésre bocsátatnak. Tárgyaltatott továbbá az időleges ebkiállítás és lókiállítás rendezése, melyekre nézve azonban a bizottság még nem volt abban a helyzetben, hogy véglegesen határozzon. — A bizottság örömmel vette tudomásul, hogy megtörténtek a kezdeményező lépések az iránt, hogy a bolgár czár magyarországi vadászterületeiről eredő tropheáival a magyar vadászakastélyban vegyen részt, és hogy ezek a lépések sikerrel kecsegtetnek. A fejedelmi vendégekhez csatlakozik még Frigyes főherczeg is, ki a magyar kiállítás területén külön pavillont emel saját vadászata részére. Ugyan-

így vesz részt a kiállításban magyarországi vadászataival Hohenlohe herceg is.

Hány állatfaj van a földön? 1830-ban az angol természettudósok 1200 különféle emlőst ismertek, ez a szám 1881-ben 2300-ra emelkedett. Madár 1830-ban 3600-féle volt, 1881-ben 11.000. A hullók száma 543-ról 3400-ra szaporodott. Mennél kisebb az állat, annál több a faja, mely időközben ismeretes lett. Így például az ismeretes halfajok száma 1830-tól 1881-ig 3500-ról 11.000-re emelkedett, a puhatestűeké 11.000-ról 33.000-re, a moszatoké 40-ről 120-ra, a kagylós állatoké 1290-ról 7500-ra, a fonálestűeké 1048-ról 8070-re, a százlábuaké 450-ról 1300-ra, a rovaroké 49.100-ról 220.150-re, a tüskebőrűeké 230-ról 18.043-ra, a férgeké 372-ről 5070-re, és végül az őslényeké 305-ről 3500-ra emelkedett. 1840 körül tehát az összes állatfajok száma 73.588 volt, a mely 1881-ben már 311.653-ra nőtt. Azóta pedig tuzás nélkül lehet állítani, hogy minden évben mintegy 12.000 fajt fedeznek föl, és így nem lehet csodálkozni, ha ma már mintegy 600.000 állatfajjal ismerkedett meg a zoológia. De bármennyire tekintélyes is ez a szám, azért még mindig kiesiny a valóban meglévő fajok számához. Bizonyítja ezt Sharp zoológus kimutatása, a ki 1895-ben a fölfedezett bogárfajok számát 250.000-re becsülte és a ki akkor arra a véleményre jutott, hogy ez a szám csak a tizedrésze ama bogárfajoknak, melyek még tudományos fölfedezésre várnak. És ez a szám a többi kisebb méretű állatoknál is ilyen, csakis az emlős állatokról mondható, hogy már úgyszólván mind ismeretes.

Miért vörös a rák, ha megfőzik? Tudvalevőleg a vízből kifogott rák zöldes-szürke színű; erősen megvörösödik azonban, ha megfőzik. Ez az általánosan ismert jelenség arra a körülményre vezetendő vissza, hogy a páncélt színező festőanyag (pigment) a főzés által módosul. Nevezetesen a rák természetes színe egy vörös és egy kék festőanyag vegyüléséből áll elő. Az utóbbi vízben, alkoholban és savakban oldható lévén, a forralásnál a kék pigment feloldódik, minélfogva csak a vörös lép előtérbe, még pedig annál élénkebben, ha a vízhez még valamennyi ecetet is öntenek. Ebben leli magyarázatát az is, hogy az állattani gyűjteményekben a spirítuskészítmények rákjai is lassanként megvörösödnek, mert a kék pigment a borszeszben is feloldódik. Még természetes vizekben is akadunk vörös, sőt kék színű rákokra, a melyek ebbeli színüket ugyancsak annak köszönik, hogy a vízben oldott sók és alkáliák a rák páncélját festő színeket különválasztják.

Varró hangyák. A természet egyik legsodálatosabb jelensége a hangya, ez a parányi állat, a melynek értelmisége bámulatos. Világát még mindig nem ismerjük teljesen, s annál nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot két német tudósnek Celebesz szigetén végzett kutatásai, a melyek a szigeten élő vörös hangyafajt ismertetik. Ezek a hangyák külön fészkeket raknak maguknak oly módon, hogy a faleveleket összevarrják és ez emberi fej nagyságú alkotmányokban helyezkednek el. A nőstény-

hangyák ezeket a fészkeket nagyon ötletes módon varrják össze. Egy sor hangya egy-egy levél szélére áll és megkísérli a legközelebbi levelet maga felé húzni. Ha ez nem sikerülne, néhány társukat derékon ragadják és emelik a levél felé, a melyet azután ezek aprócska ollóikkal maguk felé húznak. Közben már egy másik csoport nőstényhangya érkezik az «építkezési helyre» és a szájukban tartott fehér hangyalárvákat majd az egyik, majd a másik levél szélére ragasztják. Közben folyton egy sajátos, rögtön megkeményedő folyadékot választanak ki, a melynek segítségével az egyes leveleket egymáshoz fűzik. Minthogy ez a munka óriási erőt és sok időt vesz igénybe, közben újabb és újabb hangyacapatok érkeznek a helyszínére, és a munkások számára bő eledelt hoznak. Ez eledel jórészt a ganajtúró váladékaiból áll, a melyhez a hangyák fejés utján jutnak.

Zsíros papír tisztítása. Néha megesik, hogy egy kép, vagy valamilyen irat zsíros foltot kap, a mit szeretnénk eltávolítani. Ez esetben égetett magnéziát vízzel péppé keverünk és e pépet ecsettel rákenjük a foltra; ha a pép a papíron megszáradt, akkor késsel levakarjuk, vagy puha kefével lekeféljük róla. Ha a folt nem múlik el egészen, az eljárást meg kell ismételni.

Szögek rozsdásodása ellen. Ha kívül a házon, verandán, kerti butoron, vagy egyebütt akarunk valamit megszögezni, vagy valahová szöveget beverni, úgy a szöveget már előre meg kell a rozsdá ellen védeni. Ezt úgy érhetjük el, ha a szöveget izzóvá melegítjük s azután hirtelen lenmagolajba dobjuk. Ezáltal a szögön olyan bevonat képződik, a mely megóvja azt a rozsdásodástól.

Irógörcs. Ki ne tapasztalta volna, hogy hosszas írás, de különösen gyors, izgatott írás közben az ujjainban görcsöt kap. Ez az úgynevezett írógörcs nagyon enyhül és mind ritkábban fordul elő, ha a sokat író egyének írás közben felváltva különféle vastagságú tollszárat használnak. Ha több órán át ugyanazt a tollszárat használjuk, úgy az izmok egyforma állásban huzódnak össze, elfáradnak és beáll a görcs. De ha felváltva különböző vastagságú tollszárat használunk, úgy az izmok is mindig másképen húzódnak össze és ereszkednek ki, a minek következtében nem is fáradnak olyan hamar el. A gyermekeknél is súlyt kell erre helyezni. A főszabály, különösen azoknál, a kik a sok íráshoz nincsenek hozzászokva, az legyen, hogy ne használjanak vékony tollszárat, mert ez még a gyakorlott író is hamar kifárasztja.

Itt megemlítjük mindjárt azt is, hogy minden tintatartóban megszokott a tinta sűrűsödni és szét szokott bomlani, még ha a tintatartót gondosan csukva tartjuk és a por ellen védjük is. Hiába öntünk bele vizet, mert a tinta sűrű alja nem oldódik fel, hanem ez által a tinta oly halvány lesz, hogy alig lehet már használni. A legtöbb fajta tintát azonban állandóan folyékony állapotban lehet tartani, ha néha pár csepp fekete teát öntünk hozzá. A teában levő sav meggátolja a tinta szétbomlását, sőt még a tintában levő alj is eloszlik

töle. Így a tintát az utolsó cseppig felhasználhatjuk, mert folyékony marad. Néha megesik az is, hogy az új toll nem szívja fel kellőképpen a tintát; ilyen esetben legjobb az új tollat kissé megnedvesíteni. A használt és tintával beragadt tollakat legjobb úgy megtisztítani, hogy azokat néhányszor nyers burgonyába beleszúrjuk.

A szuka forgása. A szuka 9 hónapos kora előtt ritkán ivarérett. Ezen időn belül tehát csak kivételesen forog. A forgás rendszeren 18 napig tart. Ezen idő alatt befedeztethető. Vadászebeknél legtöbb tenyésztő az őszi fedeztetést mellözi.

A herélt szarvas suta marad. Ha egy szarvasborjú még a rózsató fejlődése előtt heréitől megfosztatik, akkor a rózsató nem fejlődik ki és ebből kifolyólag a szarvas nem növeszt agancsot; ha a herélés közvetlen a rózsató kifejlődése után történik, úgy az agancs nem fejlődik tovább; ha az abban az időben történik, mikor az agancsok fejlődésben vannak, úgy az egy alakatlan, beteges tömeggé nő, mely az agancskéreggel van fődve és soha tökéletesen érett nem lesz. A rózsatón és agancson csak kivételes esetben észlelhető kényszer-érés, míg a tovább fejlődő buczkós képződmény rothadás, majd genyedésbe megy át, s az ily képződmény viselője beteges marad, végre elvész, vagy ha a vad oly időben heréltetik ki, midőn az agancs már ki is fejlődött, sőt el is vert, de még nem tökéletesen érett, ily esetben a szarvas többé el nem dobja az agancsát; és végre, ha a herélés az időre esik, mikor már az agancs teljesen kifejlődött s érett, akkor a szarvas agancsát eldobja ugyan, de többé mást nem növeszt.

A tacsók súlya. A tacsóknál a következő súlyegységek vannak elfogadva: A könnyű tacsók himje 7-5 kg., szuka 7 kg.; közép tacsók himje 7-5—10 kg.-ig, szuka 7—10 kg.; nehéz tacsók himje és szuka 10 kilogrammon felül.

Hivatalos közlemények.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

116754. szám

I/A-I.

Erdősítési jutalmak kiosztása.

A földművelésügyi miniszter a kopárterületeken 1904. évben önként teljesített erdősítésekért a folyó év december havában ítélte oda a kitűzött jutalmakat. És pedig:

1. a két 1000 koronás I-ső rendű nagy jutalmat a Brassó vármegyei Tatrang községnek 35-16 kat. holdnyi és Veszprém r. t. városnak 27-30 kat. holdnyi erdősítésért;

2. a két 800 koronás II-od rendű nagy jutalmat a Szeben vármegyei Resinár községnek 100-00 kat. holdnyi és a Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegyei pilisvörösvári volt úrbéreseknél 60-70 kat. holdnyi erdősítésért;

3. a két 600 koronás III-ad rendű nagy jutalmat a Szeben vármegyei Kereszténysziget községnek 35-00 kat.

holdnyi és Remenyik Mátyás Háromszék vármegyei erdősi lakosnak 30-00 kat. holdnyi erdősítésért;

4. a három 500 koronás I-ső rendű elismerő jutalmat Zsakó István nyug. kuriai bíró kolozsvári lakosnak 25-00 kat. holdnyi, a Nagyküküllő vármegyei Mese községnek 16-30 kat. holdnyi, és a Háromszék vármegyei Ilyefalva községnek 26-47 kat. holdnyi erdősítésért;

5. a három 400 koronás II-od rendű elismerő jutalmat a Pozsony vármegyei Gajár községnek 11-40 kat. holdnyi, ugyancsak a Pozsony vármegyei széleskúti volt úrbéreseknél 18-40 kat. holdnyi és a Kisküküllő vármegye Szénaverős községnek 5-26 kat. holdnyi erdősítésért;

6. egy 300 koronás III-ad rendű elismerő jutalmat Dióssy Aladárné szül. Maasburg Berta bárónő ipolyvarbói lakosnak 20-00 kat. holdnyi erdősítésért.

Ezenkívül a Pozsony vármegyei Gajár községet 100 korona, a széleskúti volt úrbéreseket 150 korona erdősítési pénzsegélyben is részesítette.

A versenyben szintén részt vett nagybirtokosok, ú. m.: báró Ragályi Ferenczné szül. Balassa Emma bárónő 42-00 kat. holdnyi, borhi Borhy György 35-00 kat. holdnyi, gróf Teleki László 168-00 kat. holdnyi, végül gróf Esterházy Miklós Móricz 12-55 kat. holdnyi erdősítésért ezen közhasznú tevékenységük elismerésül egy-egy hazai festő és szobrászművész által készített művészi kivitelű festményt, illetőleg festményt és bronzszobrot kaptak.

Azok az alkalmazottak pedig, a kik a versenyre bocsátott erdősítések létesítése körül érdemeket szereztek, megfelelő jutalmakban részesítették.

Nevezetesen: Bodor Gábor m. kir. főerdőmérnök 350 korona, Szteuka Lajos urad. erdőgondnok és Weisz Gyula urad. körederész 200—200 korona, Balog József, Schnell György, Molnár Márton, Kovács Miklós, Haupt György, Bacsilla Radu, Ay Antal és Maly Pál ker. erdőőrök, Polgár József, Samu József uradalmi erdőőrök, Valont István városi erdőőr, Eliás István közbirtokossági elnök egyenként 100—100 korona, végül Szatler János, Bontea Aliman, Zsurzs Juon és Szaday György erdőszolgák egyenként 80—80 korona pénzjutalommal tüntették ki.

Ezenkívül a miniszter az illető vármegyék főispánjai útján a Kisküküllő vármegyei Szénaverős község birájának és Henning Jánosnak, és a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei pilisvörösvári volt úrbéresek elnökének, Müller Jánosnak a megjutalmazott erdősítések érdekében kifejtett dicséretes buzgalmukért elismerését fejezte ki.

*

A zsaroló-gazdálkodás minősítése.

Fölmerült eset alkalmából elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a budapesti királyi tábla, hogy a mezőgazdasági ingatlan termőképességében a zsaroló-gazdálkodás által előállott csökkenés az állag sérelmének tekintendő. Ha tehát a haszonélvezetre jogosult a haszonélvezet tárgyául szolgáló mezőgazdasági ingatlan termőképességét zsaroló-gazdálkodásával rontja, a tulajdonos jogszerűen igényelheti, hogy a haszonélvező adjon

biztosítékot, mely a termőképességnek a haszonélvezet megszűntekor még mindig fenforgó rosszabbodása által a tulajdonosra háramló kár megtérítésére szolgál. (1909 június 25. G. 231/1909. sz. a.)

Szerkesztői üzenetek.

G. A. Rókat s egyéb ragadozó vadat lehet cziankáli és strychnin præparatumokkal egyaránt jó sikerrel mérgezni. Bővebb felvilágosítást lapunk mai számának «A vadirtó mérgekről» írott cikkje tartalmaz s az abban előadottokon kívül már csak azt jegyezzük meg, hogy a mérgezési engedélyért a 23542/1895. B. M. számú rendelet értelmében a járási főszolgabíró (illetve rendőrkapitány) útján a törvényhatóság első tisztviselőjéhez (alispán illetve polgármester) kell folyamodni. A kérelem felett első fokban az alispán illetve polgármester, II-od fokban a közigazgatási bizottság, III-ad fokban pedig a földművelésügyi miniszter úr dönt. Két egybehangzó határozat ellen további felebbezésnek nincs helye.

S. P. A méhészeti felszerelési tárgyak kiosztása még nem nyert befejezést.

Z. J. Hitbizományi alkalmazottak nem kaphatnak félárú menetjegy váltására jogosító arcképes igazolványt. Erre csak az állami és törvényhatósági közegek tarthatnak igényt.

Gy. R. Oly helyeken, a hol a fővad tulságosan elszaporodott s az erdő- és mezőgazdaságban nagy károkat okoz, a földművelésügyi miniszter úr rendszerint meg szokta engedni, hogy e vadászterület tulajdonosa, vagy bérlője, azt korlátolt mennyiségben tilalmi időben is löhessék.

Sz. P. Az 1888. évi VII. törvényezikk 72. §-a értelmében minden törvényhatóság tartozik a kutyatartásról szabályrendeletet hozni, a melyben egyúttal a felesleges kutyák tartásának megszorítása végett alkalmas adó állapítandó meg. Nézzék meg tehát valamelyik jegyzői hivatalban az ebadóra vonatkozó vármegyei szabályrendeletet, abból meg fogják tudni, hogy tartozik-e ebadót fizetni vagy sem. Mi nem tudunk erre nézve felvilágosítást adni, mert minden vármegyének más és más szabályzata van.

Liptói. Olvassa el «A nyugdíjba beszámítható szolgálati időről és a tényleges katonai szolgálatról» lapunk mai számában írt közleményünket; abban megtalálja Ön is kérdéseire a feleletet. Ha valamivel nincs tisztában, szívesen adunk felvilágosítást.

B. R. Mi minden előfizetőnknek készséggel adunk a hozzánk intézett kérdésre feleletet s a kérdezősködő nevét senkinek se áruljuk el, sőt ha megírja, hogy milyen jelszó vagy betűk alatt válaszoljunk, úgy még kezdőbetűit se írjuk ki.

K. I. előfizetőnk azt írja, hogy a «Pályázati Közlöny» című lap a mi lapunkban megjelent pályázati hirdetésekkel az ő lapjában is leközli, s ha valaki az okmányait hozzá beküldi, melyet állítólag mérsékelt árért közvetít, akkor rendszerint azt a választ kapja, hogy a kérvényezett állás már mással betöltött. Hogy a «Pályázati Közlöny» a mi hirdetésünket is közli, nincs módunkban megakadályozni, mert nem tudhatjuk, hogy nem küldték-e azt meg közlés végett hozzá is, vagy esetleg nem más lapból vette-e át a hirdetést. Megbízhatóságáról nem nyilatkozhatunk, mert közvetlen tapasztalatból nem ismerjük.

T. J. Az 1890. évi I. t. cz. 25. §-a értelmében az erdőörök nem tartoznak utadót fizetni. Folyamodjék utadójának sérelmes kivetése ellen a pénzügyigazgatóság útján az adófelszólamlási bizottsághoz (közigazgatási bizottság), s hivatkozzék kérvényében a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1906. évi 2034. szám alatt ez ügyben hozott ítéletére, vagy pedig Mosonvármegye közigazgatási bizottságának 1908. évi 959 k. b. szám alatt hozott határozatára. Előbbit lapunk 1908. évi 4. számában a 44-ik oldalon, utóbbit pedig lapunk 1909. évi 5. számában az 58-ik oldalon egész terjedelmében megtalálhatja.

D. J. A madárfogólépet a fagyöngy bogójából és szárából főzés útján nyerik. A részletes készítési módját nem ismerjük. Figyelmeztetjük azonban, nehogy hasznos madarakat próbáljon vele fogni, mert szigorúan megbüntetik, sőt mint állami altiszt, még állását is elvesztheti. Éppen az erdőöröknek kötelességük

az ilyet megakadályozni s a madárpusztítókat kéréssel telten szigorral üldözni. Ha azonban tényleg légyfogásra akarja használni, úgy kísérletet tehet vele.

Juliette. Eltekintve a gyarló stílustól, ilyen rémes historiákat nem közlünk, mert ebből nem jót és hasznosat, de éppen ellenkezőleg rosszat tanulnának olvasóink, a mitől pedig meg akarjuk őket óvni.

T. E. Elég jól és érdekesen van megírva, de annyira elkésztet vele, hogy azt alkalmas időben már nem hozhattuk. Eltesszük és majd közölni fogjuk.

K. P. Kohlmann V.-től többféle köb tábla van, és pedig: 1. Köb táblák, metszett és faragott fák köb tartalmának fellelőére láb és métermérték szerint 3 K. 60 f. — 2. Köb táblák henger alakú, metszett és faragott fákról, métermérték szerint, 6-ik kiadás 4 K. 50 f.; — ugyanaz láb és métermérték szerint 7 K. 20 f. — 3. Köb táblák hengerded fákról, métermérték szerint, 6-ik kiadás 2 K. 70 f.; ugyanaz láb és métermérték szerint 3 K. 60 f. — 4. Köb táblák fűrészelt és vágott fákról, métermérték szerint 2 K. 70 f. — Valamennyi kötve van s az 1—3 alattiak lábmérték szerint is kaphatók még pedig valamivel olcsóbban. — Megrendelheti a «Patria» részv. társ. gazdasági szakkönyvkereskedésében Budapest (IX. Üllői-út 25 szám). A megrendelésnél írja meg, hogy méter, láb, vagy méter és lábmérték szerinti köb táblát kíván.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1909. évi december hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Tótsóvári erdőhiv. hd. 20-45, Zalaegerszegi adóhiv. hd. 16-83, Dobsina város hd. 20-33, Pilismaróthi erdőgond. hd. 13-95, Nagy-tapolcsányi főszolgabíró hd. 26-55, gf. Breuner urad. hd. 14-95, Körmeny János 8.—, Dobó Imre 2-34, Rudas Miksa hd. 5.—, Kacsó István 4-05, Kőrmöczbánya város 12.—, Nyitrai főszolgabíró hd. 49-70.

1 koronát fizettek: W. Zsigó Imre, Korponay D., Palkó Mózes, Fukszhofer János, Szabó József, Géberth Ferencz, Vohradnyik Vilmos, Saári Mihály, Matán János, Bugadesics János, Tomásevics Szvetozár, Czippner Antal, Konez István, Longauer József, Schuller Traugott, Lányi István.

2 koronát fizettek: Gázasz Willibald, Ötvös Sándor, Kisfaludy János, Kocze János, Simonyi János, Szabó András, Somorján István, Lutter Sándor, Orbán Imre, Engli Vilmos, Haldosi Ferencz, Kalmár Tivadar, Maller László, Siskovits József, Tóth József, Várjon Géza, Bóna Endre, Buvári Ferencz, Ujlaky Lajos, Czirják Sándor, Forgács Mihály, Noszaly Endre, Rutska Tivadar, Széll József, Farkas Gábor, Klinovszky István, Nyikita József, Papp János, Pölöskei József, Warl József, Lankovics Albert, Ernyey Károly, Antal Imre, Gallasz András, Gósa Dénes, Jeszám József, Kövesdi Sándor, Leinvetter Mór, Opreán János, Simontsits Adolf, Szeitler Ferencz, Szémen Péter, Eördögh István, Lichner Pál, Mártha Mátyás, Jozsána Tivadar, Kaszás János, Kicsiny Tivadar, Oravecz Mihály, Vámos Imre, Fábry János, Olsovsky Károly, Rottár József, Szakács Ferencz, Vargha Antal.

3 koronát fizetett: Zsurka Karácsony.

4 koronát fizettek: Csáky Bálint, Ekor Róbert, Kacsó András, ifj. Konopi Kálmán, Asztalos István, Vécei Lajos, Scholcz Ottó, Jurán Miksa, Kőváry László, Pomothy János, Soltész Sándor, Somfai István, Tomesala István, Brabecz Rezső, Kócsy János, Krems Ferencz, Osztrouczky Miklós, br. Bánffy Dezső, Faragó András, Fingerlosz István, Fonai Mihály, Hinfner György, Hollós Ferencz, Oláh László, Burger János, Erneck János, Kraffszky Ferencz, Nádosy Kálmán, Veress Ignác, Busik István, Szmolenszky Sándor, Varga János, Soltz Gyula, Piszóczy József, Gyertyánfi Kálmán, Polgár József, Salamon István, Tömböly Elek, Varga József, ifj. Bauer Sándor, Fisl István, Horváth Károly, Kozma Géza, Nigrin József, Borbás Mihály, Csornai prép. urad., Kiriesi János, Kiss Sándor, Konzky József, gf. Lónyay Gábor, b. Bánffy Ferencz, Eleőd Józsa, Farkas Viktor, Gaal Antal, Kovács Gyula, Kovács Pál, Lipkovics János, Menyhart Pál, Novotny László, Rajos István, gf. Széchényi István urad., Tokera János.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Katonaviselt, 26 éves, nőtlen, erdőéri szakiskolát végzett és szakvizsgát tett, több évi külső és irodai gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkező erdőőr állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

Szakvizsgázott erdőőr, róm. kath., 35 éves, nős, józan életű, ki mint vadász is volt alkalmazva s jelenleg is nagyobb uradalomnál szolgál, keres uradalomnál vagy vadásztársaságnál hasonló és megfelelő javadalmazású állást. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

HIRDETÉSEK

Pályázat erdőéri állásra.

Szatmárnémeti sz. kir. város erdőhivatalának kezelése alatti erdőségeknél egy erdőszolgai állás betöltendő.

Az erdőszolga évi készpénz fizetése 460 korona, természetbeni lakás, kert, illetmény-föld, jószágtartás, 112 korona értékű ruha, tűzifa stb., fokozatos előléptetés és nyugdíj-jogosultsággal.

Pályázhatnak mindazok, a kik magyar állampolgársággal, feddhetlen előéletűek, legalább 24 évesek, de 35 évesnél nem idősebbek, ép szellemi és testi erővel, különösen jó látó-, halló- és beszélőképesseggel bírnak és az erdőéri szakvizsgát sikerrel letették. Mindezek hiteles okmányokkal igazolandók.

Sajátkezüleg irt, egy koronás bélyeggel ellátott kérvények 1910. évi január 30-ig — városi erdőhivatalhoz Szatmárnémeti — adandók be.

(1.) **Városi erdőhivatal.**

Nyest, róka és vadmacska bőroket

a legmagasabb árban veszek

ELKÁN GYULA szücsmester

Budapest, Károly-körút 19. (2. III. 1.)

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

- Bölcszézi Belházy Emil:** Az erdőrendezés tan kézikönyve. Ára 6 K.
Békly Albert: Számtan erdészeti altisztek részére. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.
 • • Erdőrendezés tan. Ára 9 K.
 • • Erdőértékszámítás tan. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)
 • • Erdészeti nyereségszámítás tan. Ára 3 K.
 • • A száraló erdők berendezése. Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Soltz Gyula: Erdőbecslés tan. Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: A legelőerdők. Ára 1 K 60 f. 55 f. portó be- küldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: A bükk-tűzifa romlása s az ellene való védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: Erdészeti géptan. Ára 4 K.

Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.

Pécs Dezső: A külföldi fanemek megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.

Sobó Jenő: Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Ut-, vasút- és hidépítéstan, ára 12 K.

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.

Tomaságyi Gusztáv: Erdei faesemények nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: Erdőművelés tan. Ára 7 K.

Erdészeti Rendeletk Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) évfolyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ó felsége nagy fénynyomatú arcképe. Ára 7 K.

Ö felsége nagy fénynyomatú arcképe. Ára 7 K.

Ö felsége nagy fénynyomatú arcképe. Ára 7 K.

Ö felsége nagy fénynyomatú arcképe. Ára 7 K.

Ö felsége nagy fénynyomatú arcképe. Ára 7 K.

Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: Ertekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cseti Ottó: Általános földmérés tan. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórák növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Erdészeti talajtan. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználat tan kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: Erdővédelem tan. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletk Tára» I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-utca.)

Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatok napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési tablák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezőse, Jolsva, Gömör-megye.)

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.